

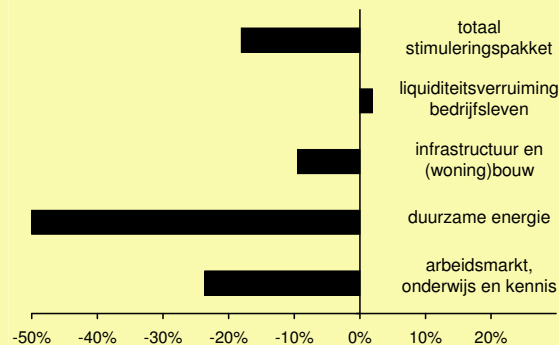
Vertragingen bij het stimuleringspakket

Wereldwijd hebben overheden op de huidige crisis gereageerd door het voeren van keynesiaans stimuleringsbeleid. De Nederlandse overheid is hierop geen uitzondering en heeft in het Aanvullend Beleidsakkoord verschillende stimuleringsmaatregelen geformuleerd. Hoewel het keynesiaans stimuleringsbeleid momenteel sterk opgeld doet, zijn er ook nadelen. Een vaak genoemd probleem is de timing van de maatregelen. Door vertragingen bij onder meer de uitvoering van de maatregelen worden deze vaak later dan gepland gerealiseerd. Bij korte recessies gevolgd door uitbundig herstel - momenteel niet verwacht - zal stimuleringsbeleid procyclisch in plaats van anticyclisch uitpakken.

In de onderstaande figuur wordt een beeld gegeven van de vertragingen die bij het Nederlandse stimuleringspakket optreden voor de in 2009 geplande maatregelen. Het gaat hierbij om de uitgavenverhogingen en lastenverlichtingen door de Rijksoverheid.^a De mate waarin het stimuleringspakket is vertraagd, verschilt per onderdeel. Lastenverlichtende maatregelen, in het huidig pakket aangeduid met 'liquiditeitsverruiming bedrijven', ondervinden over het algemeen minder vertragingen dan uitgavenmaatregelen. Bij het huidige stimuleringspakket lijkt de lastenverlichting zelfs voor te lopen op de geplande lastenverlichting voor het jaar 2009.^b De vertraging bij de uitgavenkant van het pakket is het sterkst bij het onderdeel 'duurzame economie'. Voor ruim de helft is dit het gevolg van de vertraging bij het versneld uitvoeren van FES projecten op het gebied van ruimtelijk economisch beleid.^c De mutatie bij 'arbeidsmarkt, onderwijs en kennis' bestaat vooral uit lagere uitgaven aan deeltijd ww/wtv, doordat de werkloosheid zich gunstiger ontwikkelde dan eerder voorzien, en door lagere scholingsuitgaven (begroting szw). De vertraging bij 'infrastructuur en woningbouw' komt voor rekening van vertraging bij het versneld uitvoeren van FES projecten op het gebied van infrastructuur en wordt deels gecompenseerd door hogere dan geplande uitgaven aan woningbouw.

De vertragingen van de voor 2010 geplande uitgaven laten zich niet op vergelijkbare wijze weergeven. Doordat het niet-uitgegeven deel van het stimuleringspakket van 2009 werd doorgeschoven naar 2010, stegen de verwachte uitgaven aan het stimuleringspakket in 2010 namelijk tussen de Miljoenennota 2010 en de Slotwet 2009. Hierdoor is het niet goed mogelijk om voor 2010 de verwachte vertragingen te bepalen ten opzichte van de Miljoenennota 2010. Ten opzichte van de Voorlopige Rekening 2009 laat het rijksoverheidsdeel van het stimuleringspakket in 2010 een daling van zes procent zien. Of de vertraging verder oploopt of ingehaald wordt, zal in mei 2011, bij de publicatie van de Slotwet 2010, duidelijk zijn.

Vertraging stimuleringspakket tranche 2009^d

^a Voor een doorrekening van de verwachte effecten van het volledige pakket op de bbp-volume-groei, werkloosheid en het EMU-saldo, zie het kader op blz. 16 van het *Centraal Economisch Plan 2010*.

^b Dit wordt mede veroorzaakt doordat één maatregel (verlaagd btw tarief voor isolatie) bij de *Miljoenennota 2010* eenmalig niet is opgenomen voor 2009. Bovendien betreft de Slotwet stand van de liquiditeitsverruiming (tabel 8 uit de Voorjaarnota 2010) hoofdzakelijk ex-ante inschattingen van de liquiditeitsverruiming. Voor diverse lastenverlichtende maatregelen is het zeer moeilijk te achterhalen wat het ex-post budgettaire effect was. Bij een lastenmaatregel (eia) waarvoor wel realisatiecijfers beschikbaar zijn, blijft de realisatie (10 mln euro) bijvoorbeeld sterk achter bij de planning (117 mln euro).

^c Het onderdeel 'invulling FES-projecten' laat procentueel ook een sterke vertraging zien, maar dit is slechts een relatief kleine post (2% van de voor 2009 geplande uitgavenmaatregelen) en daarom niet opgenomen in de figuur.

^d Verschil tussen begrote en gerealiseerde omvang van de stimuleringsmaatregelen, in procenten van de begrote omvang. Begrote omvang op basis van Miljoenennota 2010; gerealiseerde omvang op basis van Slotwet 2009.